

บทที่ 1

บทนำ

ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่จะทำการวิจัย

ในสภาพเศรษฐกิจที่ไม่เอื้ออำนวยต่อการประกอบธุรกิจอย่างในช่วง 3 - 4 ปีที่ผ่านมา นับตั้งแต่ภาวะเงินเฟ้อ อัตราดอกเบี้ยที่สูง ตลอดจนการลดค่าเงินบาทของรัฐบาล สิ่งเหล่านี้ ได้ส่งผลให้ธุรกิจหลายสิบแห่งต้องประสบปัญหาทางการเงิน ทำให้การดำเนินกิจการต้องหยุดชะงักลง หลาย ๆ แห่งถึงขั้นจะต้องเลิกกิจการ การที่ธุรกิจต่าง ๆ ต้องประสบปัญหาจนถึงขั้นจะล้มละลาย เช่นนี้ย่อมก่อให้เกิดผลกระทบในทางที่เป็นความเสียหายต่อทุก ๆ ฝ่าย นับตั้งแต่บรรดาพนักงาน ลูกจ้างที่จะต้องตกงาน บรรดาเจ้าหนี้ที่จะต้องประสบกับปัญหาหนี้สูญ โดยเฉพาะเจ้าหนี้ที่เป็น สถาบันการเงินย่อมส่งผลกระทบต่อเงินฝากของประชาชนด้วย นอกจากนี้ การที่มีกิจการต่าง ๆ ล้มละลายลงเป็นจำนวนมากก็ย่อมไม่เป็นผลดีต่อภาวะเศรษฐกิจของประเทศโดยรวมด้วย

ในท่ามกลางปัญหาของการ "ล้ม" ของกิจการต่าง ๆ ดังกล่าวนี้นี้ เป็นที่น่าสังเกตว่า กิจการหลาย ๆ แห่งยังมีโอกาสที่จะกลับฟื้นคืนกิจการขึ้นมาได้ หากได้รับการสนับสนุนทางการเงิน รวมทั้งการปรับปรุงระบบการบริหารกิจการให้ดีขึ้น ดังนั้น หากสามารถทำให้มีกระบวนการฟื้นฟู กิจการที่ประสบปัญหาเหล่านี้ให้รอดพ้นจากภาวะดังกล่าวได้แล้ว ก็จะทำให้กิจการดังกล่าวไม่ต้อง ล้มเลิกไป ในขณะที่เดียวกันก็จะเป็นผลดีต่อทุก ๆ ฝ่ายดังที่กล่าวมาแล้ว ด้วยเหตุนี้ในต่างประเทศ หลาย ๆ ประเทศจึงได้มีหลักเกณฑ์สำหรับวิธีการฟื้นฟูกิจการที่เรียกว่า Reorganization เพื่อช่วยเหลือกิจการที่มีปัญหาให้กลับฟื้นคืนขึ้นมา โดยนำมาบัญญัติไว้ในกฎหมายล้มละลาย เพื่อเป็นการสร้างหลักประกันให้กับทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง

วิธีการ Reorganization นี้ เป็นแนวความคิดใหม่ในทางกฎหมายล้มละลาย กล่าวคือ แต่เดิมนั้นกฎหมายล้มละลายมีวัตถุประสงค์เพียงเพื่อจัดการทรัพย์สินของลูกหนี้ที่มีหนี้สิน สันพันตัวมาจัดสรรแบ่งปันให้แก่เจ้าหนี้อย่างเป็นธรรมเท่านั้น มิได้มีวัตถุประสงค์ในการช่วยเหลือ ลูกหนี้ให้มีโอกาสฟื้นคืนแต่อย่างใด แต่วิธีการ Reorganization นี้ เป็นวิธีการที่จะช่วยเหลือลูกหนี้ที่สุจริตแต่ต้องประสบปัญหาทางการเงิน ให้มีโอกาสที่จะฟื้นคืนกิจการกลับขึ้นมาได้ จึงนับเป็นกระบวนการทางกฎหมายก่อนล้มละลาย

ในประเทศไทย มิได้มีบทบัญญัติในทำนองวิธีการ Reorganization นี้ อยู่ในกฎหมายล้มละลาย ดังนั้น ลูกหนี้ที่ประสบปัญหาจึงไม่มีโอกาสที่จะอาศัยกลไกทางกฎหมายที่จะเยียวยาแก้ไขปัญหาของตน ในทางตรงกันข้ามบทบัญญัติของกฎหมายล้มละลายของไทยกลับเป็นไปในทางที่เป็นผลร้ายและเป็นอุปสรรคต่อการฟื้นฟูกิจการ โดยเฉพาะบทบัญญัติของมาตรา 94 (2) ของพระราชบัญญัติล้มละลาย ซึ่งได้กำหนดไว้ว่า หนี้ซึ่งได้กระทำขึ้นโดยที่เจ้าหนี้ทราบอยู่แล้วว่าลูกหนี้มีหนี้สินล้นพ้นตัวนั้น เป็นหนี้ที่ไม่อาจขอรับชำระได้ในคดีล้มละลาย ด้วยเหตุนี้จึงทำให้บรรดาเจ้าหนี้โดยเฉพาะที่เป็นสถาบันการเงินทั้งหลายมีความลังเลใจในการที่จะเข้าสนับสนุนให้ลูกหนี้ฟื้นฟูกิจการ ทั้งนี้เนื่องจากเกรงว่า หากลูกหนี้ไม่ประสบความสำเร็จในการฟื้นฟูกิจการและต้องล้มละลายไป สินเชื่อที่ให้แก่ลูกหนี้ในช่วงนั้นก็จะมีโอกาสขอรับชำระคืนได้ เนื่องจากเป็นหนี้ที่ต้องห้ามตามมาตรา 94 (2) ดังกล่าวมาแล้ว

การที่กฎหมายล้มละลายของไทยไม่มีบทบัญญัติในเรื่องของการฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ที่ประสบปัญหาทางการเงิน ทำให้ลูกหนี้ขาดโอกาสที่จะแก้ไขฟื้นฟูกิจการของตนได้ จนทำให้หลาย ๆ กิจการต้องล้มละลายไป หากกฎหมายไทยมีบทบัญญัติในเรื่องของการฟื้นฟูกิจการอย่างกฎหมาย Reorganization ของต่างประเทศก็จะเป็นหนทางที่จะช่วยให้ลูกหนี้ได้มีโอกาสฟื้นฟูกิจการได้ สำเร็จและเป็นประโยชน์แก่ทุกฝ่าย

ปัญหาที่จะดำเนินการวิจัย

การวิจัยในเรื่องนี้ได้กระทำขึ้นเพื่อศึกษาวิจัยถึงประวัติความเป็นมาของกฎหมายล้มละลาย แนวความคิดเกี่ยวกับการฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้และวิธีการ Reorganization แนวความคิดในกฎหมายล้มละลายของไทย ตลอดจนกระบวนการพิจารณาพิพากษาคดีล้มละลาย โดยเน้นถึงเรื่องของการช่วยเหลือมิให้ลูกหนี้ต้องล้มละลายว่ามีอยู่อย่างไร กฎหมายที่มีอยู่เป็นอุปสรรคต่อการแก้ไขฟื้นฟูกิจการหรือไม่เพียงไร และแนวความคิดเกี่ยวกับการนำเอาวิธีการ Reorganization มาใช้ใน ประเทศไทยว่าจะสามารถนำมาใช้ได้หรือไม่ เพียงใด

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อแสวงหามาตรการทางกฎหมายในการฟื้นฟูกิจการ
ลูกหนี้ที่มีปัญหาและความเหมาะสมในการที่จะนำหลักกฎหมายเกี่ยวกับวิธีการ
Reorganization เช่นเดียวกับของต่างประเทศมาใช้บังคับ

ขอบเขตและวิธีการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเอกสาร (documentary research) โดยจะทำการ
การศึกษาถึงกฎหมายที่เกี่ยวกับการฟื้นฟูองค์กรธุรกิจของต่างประเทศโดยเฉพาะของประเทศ
สหรัฐอเมริกา อังกฤษ และสิงคโปร์ ขณะเดียวกันก็จะทำการศึกษาวิเคราะห์บทบัญญัติใน
กฎหมายล้มละลายของไทย คือ พระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 และระเบียบข้อบังคับ
ของกรมบังคับคดีเพื่อพิจารณาว่า ในบทกฎหมายของประเทศไทยมีแนวทางในการฟื้นฟูกิจการ
ของลูกหนี้อยู่หรือไม่ หากไม่มี การนำหลักการของวิธีการ Reorganization อย่างของ
ต่างประเทศมาบัญญัติไว้จะกระทำไ้หรือไม่ เพียงใด

ประโยชน์ที่จะได้รับจากการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้จะทำให้ได้ทราบถึงแนวความคิดและหลักการของกฎหมายที่เกี่ยวกับการ
ฟื้นฟูองค์กรธุรกิจที่ประสบปัญหาทางการเงินของต่างประเทศให้ลึกซึ้งกระจ่างมากยิ่งขึ้น เพื่อ
ที่จะหามาตรการที่เหมาะสมสำหรับประเทศไทยในการบัญญัติกฎหมายในเรื่องเดียวกันขึ้น

ศูนย์วิจัยทรัพย์สินทางปัญญา
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย